

סיום נביאים ראשונים - חזרה על ספר שמואל א'

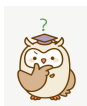
שיחות מוסר מאמר נג - מידות

איתא בגמ' יומא (כב ב): "שאל באחת ועלתה לו, דוד בשנים ולא עלתה לו", ופירש"י: "מצינו שאל נכשל באחת, ועלתה לו לרעה לקונסו מיתה ולבטל מלכותו, ודוד נכשל ולא עלתה לו לרעה." ויש להתבונן מה טעם באמת לא נמחל לשאל המכשול האחד, כשם שנמחלו לדוד השנים.

ובתוס' ישנים שם הקשה שהרי גם שאל נכשל בשנים, דלפני מעשה אגג נכשל שהקריב את הקרבן ולא המתין לשמואל, ועל כך אמר לו שמואל (שמואל א יג ד) "ועתה ממלכתך לא תקום ביקש ה' לו איש כלבבו וגו'".

כתיב: "ויאמר שמואל הלוא אם קטן אתה בעיניך ראש שבטי ישראל אתה וגו', ולמה לא שמעת בקול ד' ותעט אל השלל וגו' (שמואל א טו יז-יט), נלמד מזה דשורש התביעה על שאל היתה ה"קטן אתה בעיניך" וזהו הגורם שהביא לו את המכשול, וכן הודה שאל: "כי יראתי את העם וגו' (שם כד), והטענה היא שאף שהענוה מידה גדולה היא מאד, זהו רק כשהיא במקומה, אבל שאל שהיה ראש שבטי ישראל, לא היה לו להשתמש במידת הענוה, אלא לנהוג בהנהגה של מלכות, וכמו שדרשו חז"ל (כתובות יז א): "שום תשים עליך מלך" (דברים יז טז) - שתהא אימתו עליך", ולא שיהא המלך ירא את העם.

ומטעם זה שאל באחת ועלתה לו, דוד בשנים ולא עלתה לו, כי אצל דוד לא היה הפגם במידות, אלא היה זה חטא בעלמא, וכיון ששב בתשובה נמחל לו החטא, ולא עלתה לו להפסיד את מלכותו. אבל שאל שסיבת כשלונו היתה במידותיו, הרי אף ששב בתשובה, כמו שאמר שאל: "חטאתי כי עברתי את פי ד' ואת דברך כי יראתי את העם וגו'" - הפסיד את המלוכה, כי הסיבה למכשול, שהיא מידת ענוה שלא במקומה, נשארה אצלו, וזו סתירה למלכות, ולא שייך שימחל לו אף כששב בתשובה.

Points to Ponder...

- Why was Shaul deprived of the kingship in consequence of his one sin, while David's two sins did not cost him the kingship, according to Rav Shmulevitz in Sichot Mussar?
- What is the inherent difference that he identifies between the sins of the two kings?
- Think back to the first encounter between Shmuel and Shaul in Chapter 9. How might we argue that Shmuel anticipated and tried to forestall this problem?
- Can you think of another reason why David's sins did not cost him the kingship but Shaul's sin did?